

Bude do roku 2030 léto na severním pólu bez ledu?

Znepokojivé téma trvá

Letošní rekordní vlny veder, úbytek vody v krajině, kůrovcová kalamita a extrémní výkyvy počasí dávají tušit, co nás čeká v příštích letech: bude hůř. Planeta Země se razantně otepluje v důsledku stále větší produkce skleníkových plynů lidstvem. I kdyby lidstvo okamžitě přestalo vypouštět skleníkové plyny, ještě po několik staletí by se teplota zvyšovala. Radikálními opatřeními na ochranu klimatu je však stále ještě možné omezit oteplování na snesitelnou míru. Podívejme se na některé dramatické projevy globálního oteplování v letošním roce.

Rekordní úbytek mořského ledu v Arktidě

Od konce března letošního roku je jeho rozloha na rekordně nízké úrovni (Obr. 1) a z trendu 50 let lze soudit, že někdy kolem roku 2030 bude v létě Arktida bez ledu (Obr. 2).

Jsou satelitní snímky NASA s vyznačenými požáry viditelnými z kosmu a jimi způsobenou koncentrací sazí v ovzduší.

Rozsáhlé požáry jsou pro klima rovněž velmi nebezpečné. Požárem porostu se dostávají do ovzduší velká množství CO₂, metanu a oxidu dusíku, tj. skleníkových plynů, které dále zvýší globální teplotu.

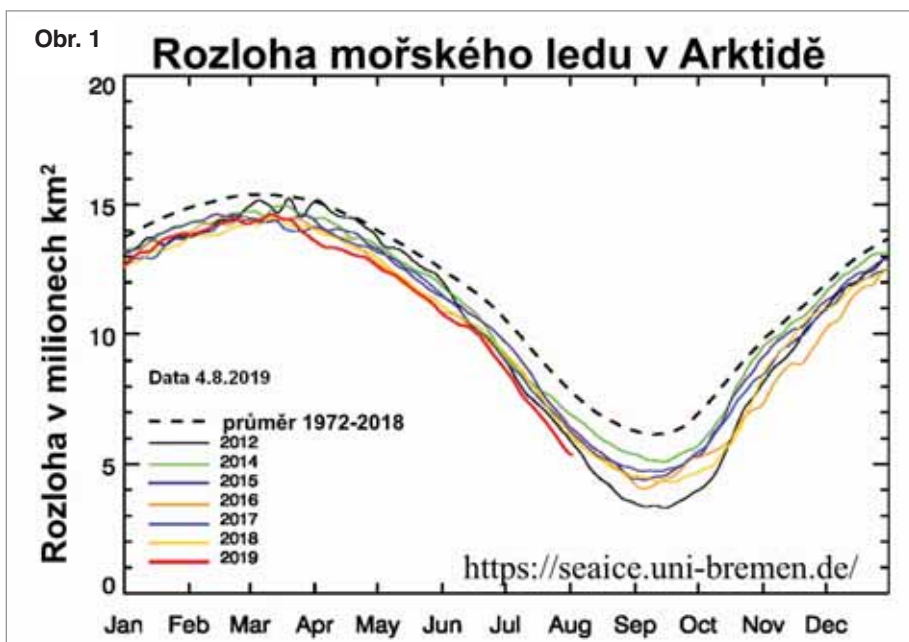
Jen v samotném červnu se letos dostalo do atmosféry více CO₂ z arktických požárů než za předchozích 9 let dohromady.

Požáry však stále ještě zuří a i když se celkové množství CO₂ z letošních arktických požárů ještě nedá odhadnout, již teď je jisté, že značně přesáhne 100 megatun, více než vyprodukuje Česká republika ročně (zhruba 110 megatun). Kdyby porosty zůstaly živé, spotřebovávaly by CO₂ z atmosféry a tím by působily proti oteplování klimatu. O to více se teď naopak hromadí nespotebovaný CO₂ v ovzduší. Dalším důsledkem je i obrovské množství sazí, které se následně usadí na sněhu a ledu v Arktidě, který pak absorbuje více slunečního záření a tím dále přispívá k oteplování klimatu. Politici se dohadují, kdo za požáry může a již padají i hlavy.

Požáry však hlavně vznikají úderem blesků do horkem a suchem vyprahlých porostů a rašeliníšť a jen v malé míře lidskou nedbalostí nebo ilegální těžbou. Hlavní příčinou jsou nebyvalé vlny suchých veder vyvolaných globálním oteplováním.

Kůrovcová kalamita

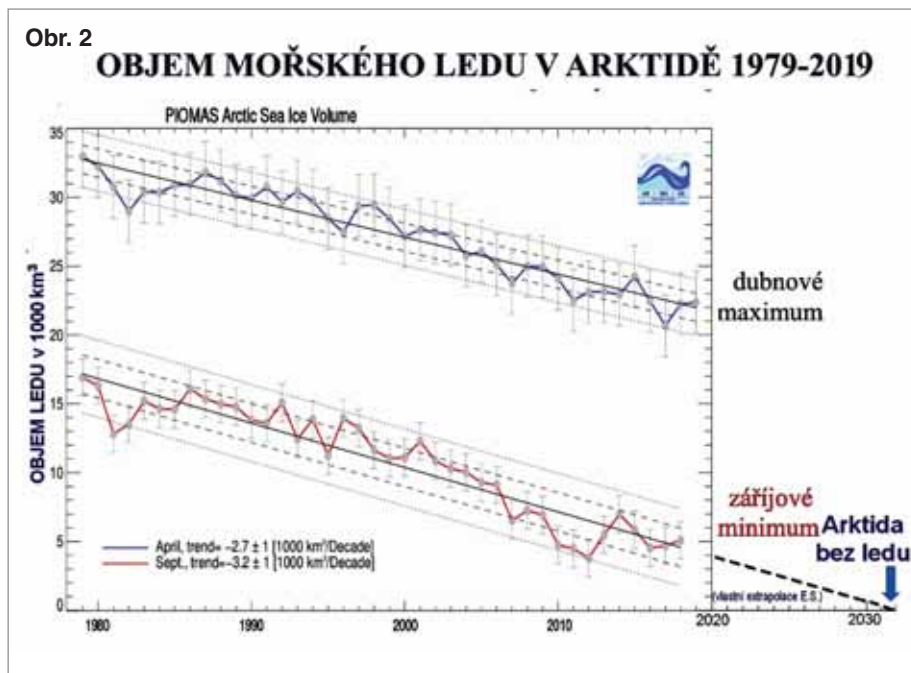
Podobně i kůrovcová kalamita není vyvolána primárně špatným managementem lesů a špatnými právními předpisy neumožňujícími přizpůsobit hustotu výsadby dostupnosti vody, ale **především oteplením klimatu v ČR o zhruba 2 °C za posledních 60 let, s tím spojeným nedostatkem vody v půdě a zvýšením počtu generací kůrovce z původně dvou ročně na nyníjších tři až čtyři, což při 3000 možných potomků jedné samičky vede k více než milionkrát vyššímu rozmnožovacímu potenciálu kůrovce a jiných škůdců.**

Ztráta arktického mořského ledu by byla velmi nebezpečná, protože led odráží sluneční záření mnohem více než tekutá voda. Proto se tekutá voda otepluje zářením mnohem více než led. Tím by se oteplování klimatu ještě urychlilo. Podle studie Scripps Institute of Oceanography z 22. 7. 2019 by to ohřálo planetu v důsledku snížené odrazivosti podobně jako vypuštění 1000 gigatun CO₂ do atmosféry, přiblížilo by oteplení o 2 °C nad předindustriální úroveň o 25 let a vedlo by výhledově k oteplení planety o 3–4 °C s katastrofálními důsledky. Znamenalo by to drastické omezení času, který lidstvu zbývá k opatřením na ochranu klimatu.

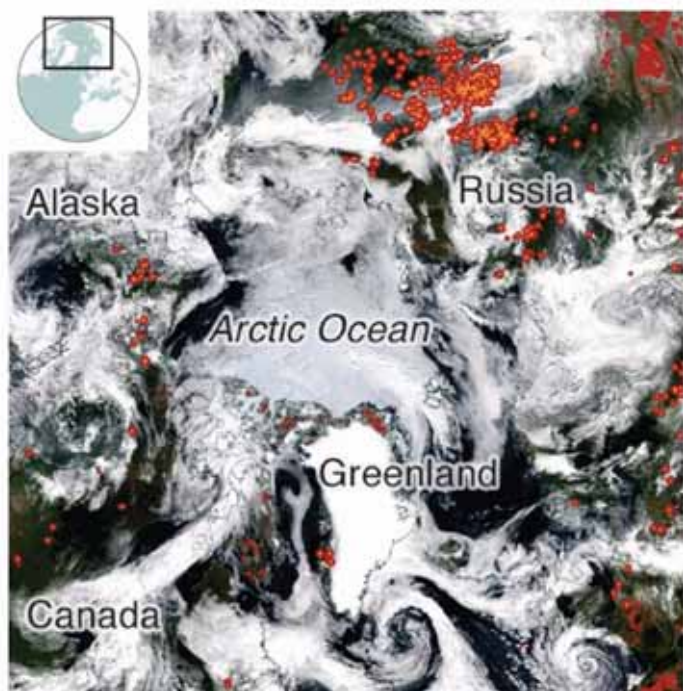
Počet požárů roste

Špatných zpráv je více. V letošním létě vypukly požáry nejen na jihu Evropy, v Kalifornii, ale i na Sibiři, Aljašce, v Kanadě a dokonce v jinak ledovém Grónsku a svým rozsahem jsou bezprecedentní. Na dalším obrázku (Obr. 3)

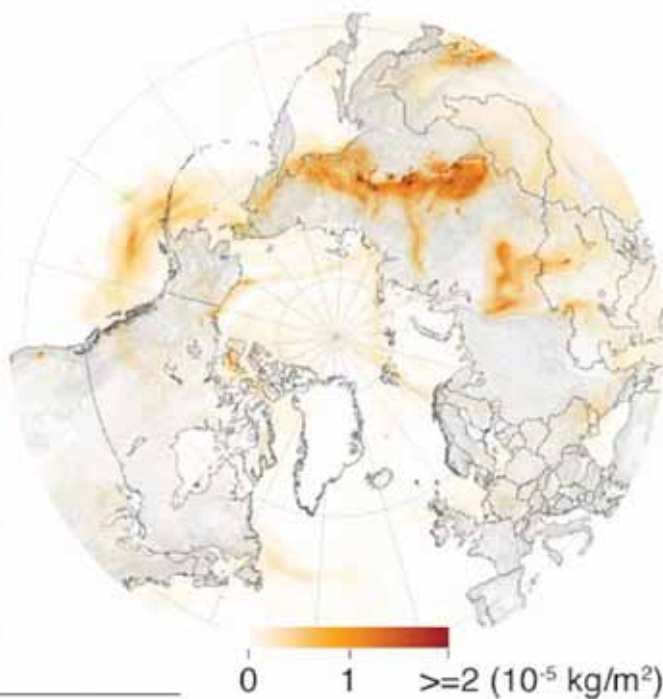

● požáry v Arktidě dne 29. 7. 2019

a koncentrace sazí v ovzduší

Source: Nasa, Aqua/Modis, GEOS-FP

Obnovitelné zdroje energie východiskem

Aby se zabránilo nejhoršímu, je třeba celosvětově co nejrychleji přejít na obnovitelné zdroje energie a radikálně změnit způsob života a konzumu obyvatel, změnit cíle ekonomiky z maximalizace zisků a „udržitelného růstu“ (což je nesmyslný pojem, v konečném materiálním světě není stálý růst jakékoliv komponenty možný) **na nadřazení ochrany klimatu ekonomickým zájmům a na stabilní ekonomický výkon bez nutnosti růstu.** Podle klimatického panelu OSN v Káthakách 2018 a speciální zprávy SR1.5, vypracovanou 91 vědci, by bylo možné omezit globální oteplení na 1,5 °C, kdyby celosvětové emise skleníkových plynů přestaly v roce 2020 růst, do roku 2035 klesly na polovinu a do roku 2050 na nulu.

Ve světle posledních poznatků o akumulaci tepla v oceánech (www.carbonbrief.org/analysis-major-update-to-ocean-heat-record-could-shrink-1-5c-carbon-budget) i vzhledem k úbytku mořského ledu a nárůstu požárů a jiným v SR1.5 nezohledněným pozitivním zpětným vazbám **je tato strategie již nedostatečná.**

Navíc je problémem západních rozvinutých zemí, k nimž patříme, že tato strategie je průměrnou pro všechny země. Pro rozvojové země bude tento cíl mnohem obtížnější a tím ambicióznější cíle musí mít rozvinuté země. EU tak ambiciózní není a snaží se dosáhnout alespoň průměrného cíle dosažením nulových emisí do roku 2050. Avšak ani tento cíl, v podstatě nedostačující, je pro některé členské země EU nepřijatelný, a tak ČR spolu s Polskem a Maďarskem tuto snahu EU blokovala. Je teď na občanské

společnosti, aby se probudila z letargie a podobně jako již některá aktivní hnutí (Duha, Greenpeace, Extinction Rebellion, Limity jsme my) důrazně požadovala od politiků účinná opatření. Např. místo klimaticky škodlivého a energeticky nepotřebného rozšíření těžby uhlí na dolu Bílina rozšiřovat fotovoltaické a větrné elektrárny.

Občanská společnost by neměla dovolit, aby ve volbách na obecní, krajské, státní a evropské úrovni byly zvoleny osoby popírající nebo ignorující základní vědecké poznatky a vedené ziskuchtivostí. Velmi se ztotožňuji s hlavním poselstvím mladičky Greta Thunberg světovým politikům: „Naslouchejte vědcům.“

RNDr. Erik Schwarzbach, Dr. agr. habil.
In: Miroslavský zpravodaj č. 4/2019

REBELIE PROTI VYHYNUTÍ – EXTINCTION REBELLION

Tichý protest při zasedání uhelné komise: Jedněte hned, snižte emise neprodleně, vzkazují občané i studenti.

V pondělí od 10 h. proběhl protest před budovou Úřadu vlády ČR. Přibližně stovka občanů zde upozornila na první zasedání Uhlé komise a její význam pro řešení globální klimatické krize. Za situace, kdy směřujeme ke katastrofickým hodnotám globálního oteplení, chtějí občané klidným protestem vyjádřit nedůvěru v to, že Uhlé komise dokáže navrhnout včasné řešení transformace naší energetiky. Složení komise budí obavy, že spíše než zájmy celé společnosti bude hájit zájmy uhelného byznysu. V komisi není zastoupen sektor obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor, nejsou zde obce ohrožené

těžbou a spalováním uhlí a z celkové počtu 19 míst byly ekologickým organizacím vyhrazena pouze dvě místa.

Požadavkem demonstrantů je neprodleně začít emise snižovat a dosáhnout uhlíkové neutrality v roce 2025. Dosažení uhlíkové neutrality v horizontu šesti let považují za nezbytné a aktuálně tak požadují zastavení nesmyslného vývozu elektrické energie a neprodlené uzavírání všech uhelných elektráren. To zahrnuje mj. zastavení prodeje zastaralé uhelné elektrárny Počerady do soukromých rukou a vypracování adekvátní strategie přechodu na obnovitelné zdroje energie. Pro nalezení shody v závažných otázkách způsobených klimatickou krizí a prosazování nepopulárních rozhodnutí požaduje Hnutí využít nástroj tzv. občanského shromáždění (Citizens' Assembly). Jedná se o sled intenzivních diskuzí náhodně vybraných občanů s odborníky rele-

vančních oborů. Ve shromáždění jsou zastoupeni obyvatelé celého názorového spektra bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání, příjmu, aj. (7,8) Taková shromáždění lze využít na lokální, regionální i celostátní úrovni při transformaci naší energetiky a infrastruktury a při prosazování nezbytných, dlouhodobých a strategických řešení, která přesahují časový rámec standardních volebních cyklů a politické soutěže. TZ

